

Asia: VN/17748/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuntalain 90 §:n ja hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot kuntalain 90 §:ään ehdotetusta muutoksesta (uusi 3 momentti)

Tampereen kaupunki pitää hyvänä ratkaisuna sitä, että normaaliolojen häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten tarvittavat määräykset otetaan kunnan hallintosäätöön eikä suoraan kuntalakiin.

Huomiot hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:ään ehdotetusta muutoksesta (uusi 4 momentti)

-

Muut kommentit esitysluonnoksesta

Lakiehdotusta on perusteltu sillä, että poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa kunnissa voidaan tarvita nopeampaa päätöksentekoa, tehostettua johtamista, tehtävien uudelleen organisointia tai poikkeavaa päätösvallan käyttöä toimivaltaisen viranomaisen ollessa estynyt. Esimerkiksi Kuntaliiton hallintosääntömallin mukaan kunnanjohtaja tai toimialajohtaja voisi käyttää normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi välttämättömän syyn vuoksi. Tampereen kaupungin hallintosäännön liitteessä 5. on määräykset mm. pormestarin päätösvallasta peruspalvelujen turvaamiseksi ja häiriötilanteen normalisoimiseksi, milloin asia koskee toimenpiteiden yhteensovittamista eri toimialueiden välillä, taloudellisten resurssien tai henkilöstöresurssien suuntaamista, tiedottamista tai muuta häiriötilanteen hoitamiseksi välttämätöntä päätöstä.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus antoi 22.12.2021 päätöksen, jolla se kumosi Tampereen kaupunginhallituksen päätöksen 18.5.2020 § 230. Kaupunginhallitus oli tuolla päätöksellään hylännyt oikaisuvaatimukset, jotka oli tehty pormestarin päätöksistä. Pormestari oli tehnyt päätökset Tampereen kaupungin hallintosäännön liitteen 5 mukaista häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtosääntöä soveltaen. Tilanteessa oli katsottu, että hallintosäännön liitettä sovelletaan myös Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan toimintaan.

Hallinto-oikeus totesi perusteluissaan, että yhteistoimintasopimuksessa ei ole sovittu eikä ole voitukaan sopia tehtävien siirtämisestä pormestarin tai muun luottamushenkilön hoidettaviksi. Kuntalaissa ei ole säädetty sellaisesta kuntien yhteistoiminnan muodosta, jossa yhdessä hoidettava

tehtävä annetaan vastuukunnan luottamushenkilön hoidettavaksi. Kuntalaissa ei myöskään ole säädetty mahdollisuudesta siirtää yhteisen toimielimen toimivaltaa luottamushenkilölle. Toimivallan siirtämistä koskeva kuntalain 91 § koskee vain valtuuston toimivallan siirtämistä, eikä sen nojalla voida siirtää kuntien yhteiselle toimielimelle säädettyä tai kuntien yhteistoimintasopimuksella annettua toimivaltaa.

Hallinto-oikeuden päätös aiheuttaa ratkaisemattoman tilanteen esimerkiksi joukkoliikenteen järjestämisestä poikkeusoloissa. Joukkoliikenteen lisäksi Tampereen kaupungin organisaatiossa on kuntien yhteisinä toimieliminä toimivia lautakuntia runsaasti. Tampereella ei ole kunnanjohtajaa, vaan Tampereella on jo pitkään ollut pormestari. Tämän vuoksi kuntalain tulisi mahdollistaa toimivallan siirtäminen vastuukunnan luottamushenkilön hoidettavaksi poikkeusoloissa tai normaaliolojen häiriötilanteissa. Muutoin lakiesitys asettaa pormestarimallilla toimivien kuntien poikkeusolojen ja normaaliolojen häiriötilanteiden johtamisen erilaiseen asemaan muiden kuntien kanssa.

Lisäksi kysymystä otto-oikeudesta olisi voinut avata esitysluonnoksessa tarkemmin. Luonnoksen mukaan hallintosäännön määräykset voisivat sisältää poikkeuksellisella toimivallalla tehtyjä päätöksiä koskevia raportointimenettelyjä esimerkiksi kunnanhallitukselle tai muutoin asiassa toimivaltaiselle viranomaiselle. Onko lähtökohtana nimenomaan raportoida kaupunginhallitukselle, eikä viedä päätöksiä otto-oikeuden käyttämistä varten tiedoksi? Akuutisti tehtäviin päätöksiin otto-oikeusmenettely ei asian pakottavan luonteen vuoksi sovi. Tulisiko kuntalain 92 §:n otto-oikeutta rajata kyseisten päätösten osalta?

Kekäläinen Arja

Tampereen kaupunki - Konsernijohtaja Juha Yli-Rajala 26.9.2022